

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Käsityö esi- ja perusopetuksessa

Esi- ja alkuopetuksen opintokokonaisuus 2021-2022

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

Merja Kuosmanen 2022

Alkusanat

”Taito- ja taideaineiden, kuten taitojen ja taiteidenkin merkitys inhimilliselle elämälle on tärkeä, koska ne antavat mielekkyykokemuksia ja tarjoavat luonnollisen tavan toteuttaa inhimillisen olemisen ydintä.”

Itä-Suomen yliopiston kasvatustieteen professori Antti Juvonen pohtii pakinassaan muun muassa sitä, mikä erottaa ihmisen muista maapallon lajeista.

[Antti Juvonen: Mitä merkitsee olla ihminen? - Punomo - käsityö verkossa](#) Punomo - käsityö verkossa prof. Itä-Suomen yliopisto, Kasvatustieteen laitos, erit. luovuuskasvatus

Käsityön rooli sinun elämässäsi?

Mikä sen rooli on täällä hetkellä?

- Mikä sen rooli oli kouluajanasi? (eri vaiheissa koulupolkua?)
- Mitkä tekijät siihen vaikuttivat?

Käsityön merkitys

- Käsityö on voimauttamisen keino.
- Käsityö on ihmisenä kasvamisen menetelmä.
- Käsityö kehittää aistimusvoimaa. Käsityötä tekemällä ajattelee kehollaan ja katselee käsillään.
- Käsityö on merkittävä yhteiskuntaa rakentava voima.
- Heljä Järnefelt, 2006

Lähde: Punomo

Sosio-konstruktivistinen oppimiskäsitys opetuksen perusta myös taito- ja taideaineissa.

-oppija aktiivinen toimija, joka oppii toisten kanssa yhdessä-

HYVINVOINTI
LUOVUUS
INNOSTUS
ONNISTUMINEN
YHTEISTYÖTAIDOT
OPPIMINEN ELÄMÄÄ VARTEN

OPS 2016

Laaja-alainen osaaminen

- tiedot
- taidot
- arvot
- asenteet
- tahto

Näiden
muodostama
kokonaisuus=

Käsityön ja kädentaitojen merkitys

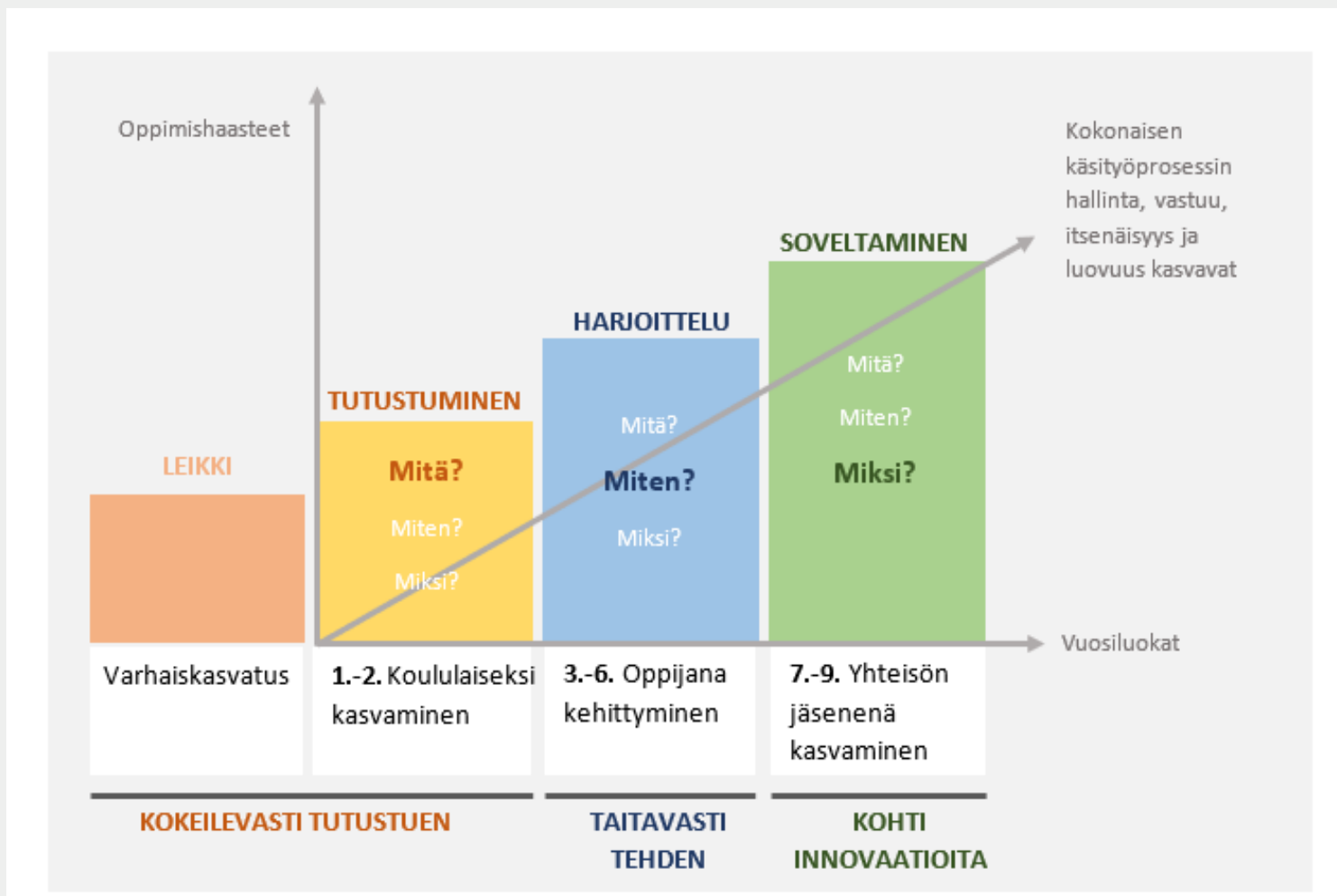
Tietoja ja taitoja osataan hyödyntää ja käyttää eri tilanteiden edellyttämällä tavalla. Kädentaidot toki tärkeä osa ihmisen elämää.

3.1 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Käsityön opetuksen tavoite ja tehtävä

Kuva: OPH

Käsityön oppimisessa korostuvat

- ◆ Luovuus
- ◆ Suunnittelutaidot
- ◆ Ongelmanratkaisutaidot
- ◆ Kokonaisvaltainen oppimisprosessi
- ◆ Itse- ja vertaisreflektointi
- ◆ Vapaamuotoinen, elämänmakuinen yhdessä olo ja oppiminen
- ◆ Valintojen teon harjoittelu
- ◆ Yksilökohtainen oppiminen---eriyttäminen
- ◆ Oppijalähtöisyys korostuu
- ◆ **Käsityön opetus pitää sisällään sekä teknisen että tekstiilityön työtavat, oppimisympäristöt ja materiaalit.**

Erit.esi- ja alkuopetus:

- ◆ Työskentelytaidot korostuvat esi- ja alkuopetuksessa
- ◆ Käsityön tekniikkoihin ja materiaaleihin tutustuminen keskiössä

Käsityön opetus esi- ja alkuopetuksessa (koko koulupolku)

Tämän päivän käsityön ja kädentaitojen opetuksessa olisi huomioitava entistä paremmin

Yleistä:

- Yksilöerot korostuvat taidoissa
- Oppilaille annettava mahdollisuus oman prosessin suunnitteluun ja toteuttamiseen— lopputuotos ei ole keskeinen, vaan prosessi
- Esi- ja alkuopetusvuosien aikana lapsi tutustuu omalla tasollaan monipuolisesti eri materiaaleihin, tekniikoihin, saa myönteisiä oppimisen kokemuksia yksin ja yhdessä tehden. Harjoittelee jo valintojen tekemistä (suuntautumista) oman kiinnostuksenkohteiden mukaisesti. Suunnittelee omaa oppimisprosessiaan, työskentelee sen mukaisesti ja arvioi omaa oppimisprosessiaan.
- Opettajan kannustava vastavuoroinen palaute erittäin tärkeää. Konkreetti apu myös erittäin tärkeää.
- Kädentaidot osana muuta oppimista on integroiva ja motivoiva tapa esi- ja alkuopetuksessa. Käsillä tekemisen vaikutus muuhun oppimiseen on ilmeinen (hienomotoriikka, sensomotoriset taidot jne.)
- Käsityön oppimispolku etenee tutustumisesta harjoitteluun ja lopulta tietojen ja taitojen soveltamiseen (OPH).
- Kokonainen käsityöprosessi koostuu ideoinnista, innovoinnista, suunnittelusta, tekemisestä ja arvioinnista.

Käsityö ja opetussuunnitelman perusteet

- Mistä on lähdetty?
- Esim. vuosien 1970, 1985, 1994 ja 2004 perusopetuksen opetussuunnitelmien käsityön tavoitteet voidaan jakaa käsityön nelikenttäluokittelun avulla neljään lohkoon:
  - 1) perustaitojen ja niihin liittyvien tietojen tavoitteisiin, 2) suunnittelun tavoitteisiin 3) työskentelytaitollisiin tavoitteisiin sekä 4) yleisiin kasvatuksellisiin tavoitteisiin.

Riitta Huovila

Nykyops-perusteet

- Muutos edelliseen on melko suuri
- Korostuu painetusti mm. **yhteisöllisyys, koko oppimisprosessi, yksilölliset painotukset ja valinnat, luovuus, ei tekniikkalistausta, kokonaisvaltainen käsityö, tasa-arvo, oppimisjatkumo varhaiskasvatuksesta yläkouluun**
- Nykyops on myös ns. taitokeskeinen; on entistä tärkeämpää se, miten opimme kuin mitä opimme.
- Oman oppimisprosessin omistajuus korostuu

Käsityö ja varhaiskasvatus- esiopetus

- Varhaiskasvatuksessa ja vielä esiopetuksessa käsityön opetus keskittyy lapsen kokonaisvaltaiseen oppimiseen. **Toimintatapoja ovat** muun muassa leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen, erilaisten työtehtävien tekeminen, itsensä ilmaiseminen sekä taiteisiin ja teknologioihin perustuvat toimintamuodot. OPH

Käsityö ja alkuopetus

- **Vuosiluokilla 1-2 käsityön opetus tukee koululaiseksi kasvamista** luomalla perustaa oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena. Lisäksi opetuksen tavoitteena on kehittää **valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten**. Käsityön opetuksen oppimishaasteet ohjaavat oppilaita **tutustumaan erilaisiin materiaaleihin, käsityövälineisiin ja laitteisiin**. Näillä oppilaat **harjoittelevat leikkaamista, liittämistä, yhdistämistä, muokkaamista ja materiaalien työstämistä tarkoituksenmukaisella tavalla**.
- Vuosiluokilla 1-2 korostuu ideoinnin ja motoristen perustaitojen harjaantuminen sekä suunnitteluun ja erilaisiin materiaaleihin kokeilevasti tutustuminen.

OPH

Pohdintaa:

OPSissa ei enää siis listattuna erillisiä opittavia tekniikoita, joten haastaa opettajaa miettimään tarkasti pedagogisia tekniikkavalintoja yms.

Alkuopetuksen käsityöprosessi kiteytettynä

Oppimisen eheyttäminen ja integrointi muihin oppiaineisiin sekä aihekokonaisuuksiin tärkeää, luontevaa ja helppoa.

Ympyräkuva: OPH

Hyvä tietää mitä kohti tavoitteellisesti...

Käsityön OPS:n tavoitteissa edetään vuosiluokilla 3-6:

- ❖ Vuosiluokilla 3-6 kehitytään oppijana **syventämällä alkuopetuksessa opittuja tietoja ja taitoja**. Lisäksi opetuksen tavoitteena on kehittää **oppimaan oppimisen taitoja sekä tunnistaa oppilaan omia opiskelutapoja**. Oppimishaasteet ohjaavat oppilaita harjoittelemaan **kokonaisen käsityöprosessin hallintaa erilaisten omien ja yhteisten tuotteiden ja tuotoksien avulla**. Toteutuksessa käytetään **monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita**. Oppilaat harjoittelevat **suunnittelun taitoja ja pyrkivät valmistamaan itse suunnittelemansa tuotteen tai teoksen**.

OPH

Käsityön perusopetus 3-6

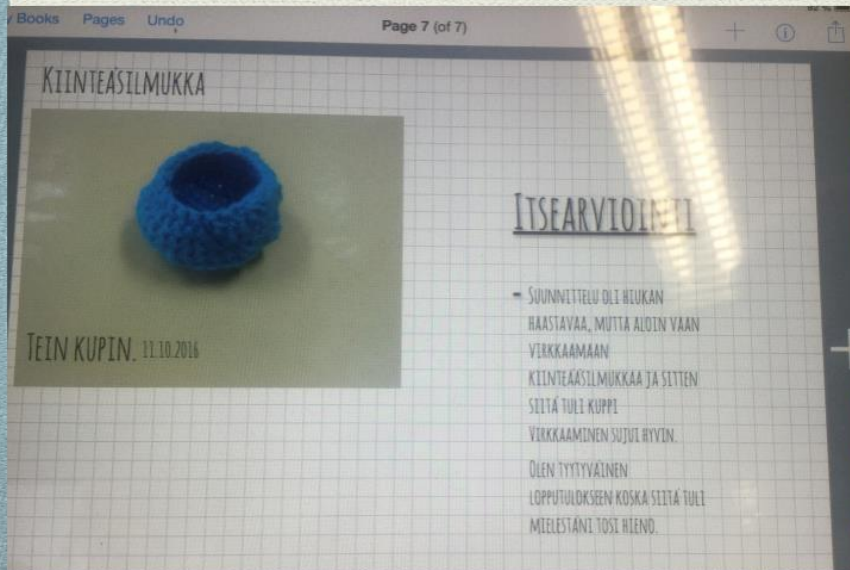
Oppimisen arviointi käsityön opetuksessa

- Suunnittelutaitojen oppimisessa esi- ja alkuopetusikäiselle lapselle on opettajan selkeällä mallintamisella tärkeä merkitys
- Kädentaitojen prosessin vaiheistaminen heti suunnittelun alussa auttaa hahmottamaan---näin itse prosessin reflektointi (open palaute, itsearviointi, vertaisarviointi jne.) on helpompi toteuttaa ja harjoitella
- Nykyteknologia on käsityöprosessin dokumentoinnin upea tuki—jo pienet lapset ottavat todella nopeasti haltuun erilaisia dokumentoinnin tapoja, jotka osaltaan edistävät oppimismotivaatiota (kuvat tärkeä osa oppimisprosessia)

Esimerkkejä oppilaiden käsityön itsearviointivihkoista

- ◆ Dokumentointi voi toki olla muutakin kuin sähköisten työkalujen käyttöä

Trello-sähköinen oppimispäiväkirja

Kässä

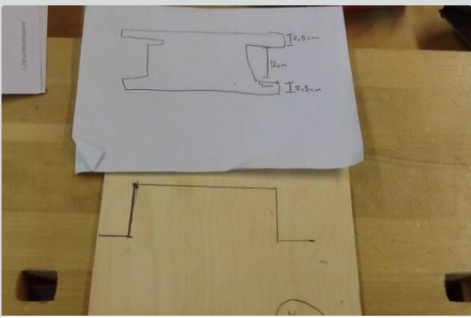

Itsearviointi suunnittelu oli ihan ok Eini! Ihmeellistä ja vaikeeta oli hieman virkkauksen oli kivaa ja helppoo olen tyytyväinen siihen

Virkkaus

1

Koneompelu edistyy ja taidot siinä samalla. Muista aina rauhallisuus työskentelyssä ja kuuntele ohjeet tarkasti.

Hyvin tehty työ

Lisää kortti

Liikunta

Osallistuit tänään aktiivisesti luistelutunnilla, hienoa! 31.11.

Niin olihanse ihan ok mutta harjoittelemista on vielä sivu jarrutusta.

Hiihtovauhtisi on huimaa :)

Kiitos! Mutta kääntymisessä on vä hän harjoittelemista

Hiihtojakso sujui sinulta tosi hyvin. Sen lisäksi että olet taitava hiihtäjä, sinulla on urheilijan rehtiä asennetta. Kannustit kivasti kavereita! Kiitos apuopettajana toimimisesta Heikinpohjan kentällä, kaverisi pitivät vetämistäsi harjoituksista! Nauti vielä upeista kevähangista ja auringonpaisteesta! T. Milka-opettaja

Upea peli säbässä!Hienosti kestettiin myös tappio. :)

Lisää kortti

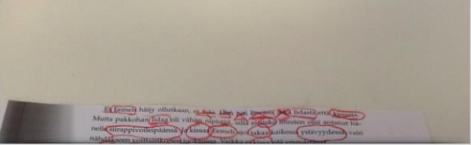
Äikkä

Osallistuit aktiivisesti Aqualandin kokoukseen ja perustelit mielipiteesi hyvin. T. Maija-ope

Hyvä Soini! Olet aktiivinen ja innokas oppimiaan uusia asioita. Olet hyvä esiintymään. Kirjailijaesittelysi oli sujuvaa ja selkeää. Kirjoittamasi tarina oli sisällöllisesti hyvä ja mielenkiintoinen. Muista kuitenkin kiinnittää huomiota isoihin alkukirjaimiin ja sanaväleihin. Osaat tunnistaa tekstistä hyvin sanaluokkia. Harjoittele vielä lukemista, jotta se tulee sujuvammaksi.

Aquasport yrityksenne toimii hienosti. Oli mukava käydä testaamassa yrityksenne liikuntapalveluja.

Kiitos olenlukenut jo kolmekirjaa meinaan ensivuonna enemmän T:soini

Lisää kortti

Työtavat ja opetusmenetelmät

MONIPUOLISTA
ARVIOINTIKULTTUURIA
EDISTÄVÄT TYÖTAVAT

Työtavoissa painottuvat:

- OSALLISUUS
- VUOROVAIKUTTEISUUS
- OPPIMISEN YHTEISSUUNNITTELU
- TAVOITETIETOISUUS

Käsityö osana eheyttävää oppimista

Suunnitelmia hyötykäyttöön ja sovellettavaksi omaan työhön

Ideoita

Esim. käsityö, jossa yhdistyy tekstiilin ja teknisen työn materiaalit ja tekniikat, mutta työ jossa oppilaan oma suunnittelu ei ole keskiössä

Ideoita

Esim. työ, jossa keskiössä kestävä kehitys, luovat ratkaisut, oppijalähtöisyys, tekninen ja tekstiili yhdistyvät

* HUOM! Ideana se, että itse talouspaperi on tehty vohvelikankaasta (rulla), joka pestävä.

Ideoita

- Esim. työ, jossa keskiössä yhdessä suunnittelu ja työskentely, luovat ratkaisut koko prosessin aikana
- Tällöin hyviä menetelmiä voi olla ihan se, että lähteekin siitä, että tietyt materiaalit ovatkin lähtökohtana: tutustutaan ensin materiaaleihin, sitten lapset ideoivat ryhmissä, mitä niistä voisi työstää ja toteuttaa, pohditaan yhdessä mahdollisia tekniikoita (opettaja rajaa, turvallisuus huomioitava), esitellään ideat, jakaannutaan ehkä ryhmiin, tehdään joko yksilö- tai ryhmätöitä, voi tulla vaikkapa koko lukukauden projekti. Itselläni useita hyviä kokemuksia. Tällöin open uskallettava heittää reilusti luovuuspalloa lapsille, mutta organisoinnin ja joustavuuden sekä useiden eri töiden ohjaus/ runsaampi valmistelutyö korostuu
- Lopputulema yleensä suuri innostus sekä oppimisen osallisuus ja omistajuus toteutuu varmasti 😊

Vinkkejä

[Punomo - käsityö verkossa - käsityöohjeet, käsityötekniikat, käsityöideat, käsityönopeus, käsityön oppimateriaali](#)
[Punomo - käsityö verkossa](#)

Kuvatuki tärkeää:

<http://www11.edu.fi/amme2/>

Mielenkiintoista luettavaa ja keskustelun virittelyä

[Teknisen työn ja tekstiilityön yhdistäminen vahensi nuorten kiinnostusta tekniikkaan.pdf \(tekninenopettaja.net\)](#)

Tutkimus: Manne Kallio ja Antti Hilmola, Käsiyön suosio valinnaisaineena uuden opetussuunnitelman aikana, 21.3.2019

[KATTA_PIDEMPAA.pdf \(helsinki.fi\)](#)

Otteita käsiyön tutkimuksesta ja käsitteellistämisestä Seija Karppinen, Anna Kouhia & Erja Syrjäläinen toimittajat 2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Kiitos